

Het formuleren van leerdoelen

Een goed ontworpen cursus ondersteunt de deelnemers bij het bereiken van alle leerdoelen; de toetsing meet in hoeverre de deelnemers deze leerdoelen bereikt hebben. Dat kan alleen indien de doelen juist geformuleerd zijn. Bij het formuleren van goede leerdoelen is zowel de inhoud als de taal van belang. Het werken aan een zorgvuldige formulering is een goede methode om helder te krijgen wat de leerdoelen moeten zijn.

Concrete formulering van leerdoelen

We raden aan om leerdoelen te formuleren voor de hele cursus (ook wel de eindkwalificaties) en daarnaast concrete leerdoelen te beschrijven per cursusonderdeel. Beschrijf de leerdoelen altijd zo concreet of SMART mogelijk, zodat ze ook meetbaar zijn in de toets of in de eindopdracht.

Formuleren vanuit student-perspectief

Leerdoelen kun je het beste formuleren vanuit het perspectief van de deelnemers. Op deze manier geven de formuleringen houvast om de leerresultaten te kunnen toetsen en om de effectiviteit van de scholingsactiviteit te kunnen bepalen. Daarnaast geven leerdoelen dan houvast aan deelnemers, omdat ze aangeven wat verondersteld wordt dat ze bereikt moeten hebben aan het einde van de scholing.

Formulering op HBO niveau

Een hbo niveau van leerdoelen wordt deels bepaald door het niveau van de cognitieve vaardigheid. We hanteren daarbij vaak de taxonomie van Bloom. Daarbij gebruik je bepaalde werkwoorden in de leerdoelen om het niveau van het leerdoel aan te geven (zie uitleg taxonomie van Bloom hieronder).

Daarnaast hanteren we in het hbo het niveau van een leerdoel een beschrijving van de complexiteit van de leerstof, de mate waarin de deelnemer onderzoeksmatig handelt en de zelfstandigheid van uitvoer van een beroepstaak.

Wanneer je een cursus op hbo-bachelor+ niveau aanbiedt maak je het niveau duidelijk door te beschrijven dat:

- De deelnemer handelt in complexe situaties met meerdere variabelen, op basis van specialistische kennis en vaardigheden.

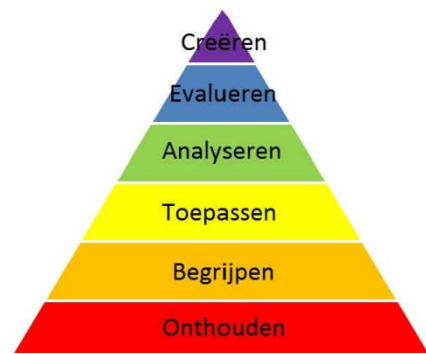
Bied je een cursus aan op hbo-masterniveau dan moet in de leerdoelen bovendien duidelijk zijn dat:

- De deelnemer handelt vanuit het zelfstandig verwerven van specialistische kennis, met name vanuit een zelfstandige keuze en interpretatie van specialistisch onderzoek. Op masterniveau handelt de deelnemer meer en meer vanuit een overstijgende kijk op een beroepsprobleem (zie voor een beschrijving van hbo-niveaus ook de Dublin-descriptoren op bachelor- en masterniveau).

Leerdoelen beschrijven een handeling

Een leerdoel bevat altijd een werkwoord dat een indicatie geeft voor de complexiteit van het leerdoel en dat een handvat vormt voor de toetsing. Je kunt het beste een werkwoord gebruiken dat een waarneembare handeling omschrijft. In het hoger onderwijs betreffen deze handelingen vaak cognitieve vaardigheden en ze worden vaak geordend volgens de taxonomie van Bloom.

Zie bijlage 1 voor voorbeelden van werkwoorden die je kunt gebruiken bij het formuleren van leerdoelen. Soms kun je een doel beter beschrijven met 'je zult' dan met 'je kunt'. Dit is het geval wanneer van deelnemers niet alleen verwacht wordt dat ze iets kunnen, maar er ook veronderstelt wordt dat ze dit in een bepaalde context zullen doen. De meeste leerdoelen in het academisch onderwijs worden echter gedefinieerd in termen van vaardigheden. Bij dit soort doelen is 'kun je' beter van toepassing.

Bijlage 1 Voorbeelden van werkwoorden in leerdoelen

Analyseren	Evalueren	Synthetiseren / creëren
Vergelijken Analyseren	Argumenteren Redeneren Becommentariëren Evalueren Interpreteren Onderbouwde visie geven Onderbouwd beoordelen	Afleiden uit Concluderen Ontwerpen, opstellen Oplossen Samenstellen
Toepassen		
Bepalen		Kunnen raadplegen
Vaststellen		Beoordelen (door kennis en inzicht toe te passen)
Onderzoeken		Berekenen
Uitzoeken		Construeren, maken
Ontwikkelen		Ontdekken
Hanteren		Verrichten
Weergeven		Kiezen
Begrijpen (inzicht)		
Aantonen		In verband brengen met
Bewijzen		Nuanceren
Beargumenteren		Toelichten
Beredeneren		Uitleggen
Begrip opbrengen voor		Interpreteren
Conclusies trekken		Uitleggen (in eigen woorden)
Duiden		Verklaren
Demonstreren		Weergeven
Weten (kennis)		
Beschrijven		Opnoemen
Weergeven		Benoemen
Aanwijzen		Onderkennen
Herkennen		Opsommen
Reproduceren		Registreren